

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

AGRÁRÜGYI FŐOSZTÁLY
NÖVÉNY- ÉS TALAJVÉDELMI OSZTÁLY

Iktatószám: *FW/57/00026-1/2020*

Tárgy: Károsító helyzet-jelentés

Melléklet: -

Ügyintéző: Majorné Vincze Katalin

Telefon: 20/434-7679

Jász-Nagykun-Szolnok megye növény-egészségügyi helyzetkép

2020. 03. 01. - 2020. 03. 31. között

Időjárás: 2020 márciusát a változékonyság jellemezte. A hónap első dekádjában bőséges csapadék érkezett az megye területére, ami pótolta a januári és februári csapadékhiányt. A nappali hőmérséklet tartósan 10 °C-ok fölé emelkedett, és az esti órákban is fagypont felett alakult a leghidegebb órákban is. A növények növekedése és éledése volt megfigyelhető. Március második dekádjában ezt a tavaszias felmelegedést egy hideg front vágta ketté. A nappali hőmérséklet továbbra is plusz 10 °C-ok fölé maradt, de az esti órákban szinte minden alkalommal 0 °C-ok alá esett a hőmérséklet. Március 23-án egész napos havazás volt jellemző a fagyzugosabb részeken a hó másnapra is megmaradt. A hónap utolsó hetében a nappali hőmérséklet 15-20 °C-ok fölé emelkedett, ami a fák és cserjék virágzásának nagyon kedvező volt, viszont az esti órákban szinte minden nap fagyott, ami a korai virágzású gyümölcsfák esetében komoly gazdasági kárt okozott. A hónapban mindezek mellett jellemző volt a „böjti szelek” talajszárító hatása, melyből adódóan a mezőgazdasági munkák gond nélkül elkezdődhettek.

Fenológiai állapotok (03. 01. - 03. 31.):

- **Őszi kalászosok:** bokrosodás
- **Kukorica:** talaj előkészítés
- **Napraforgó:** talaj előkészítés
- **Őszi káposztarepce:** Szárba indulás; korai zöldbimbós
- **Lucerna:** hajtás kezdete (fakadás)
- **Szőlő:** nedvkeringés megindulása

- **Kajszi:** virágzás
- **Őszibarack:** rügpattanás
- **Szilva:** rügpattanás
- **Megy, Cseresznye:** rügpattanás
- **Alma:** rügpattanás

Polifág kártevők:

- **Mezci pocok (*Microtus arvalis*)** a megyében általánosan jellemző, az őszi vetésekben, lucernásokban, védekezések is voltak. **Hörcsög (*Cricetus cricetus*):** Kotorékbontás megkezdődött, bár több helyről jelezték, hogy az állomány egy része telelőre sem vonult. A rezervátor területeken az egyedszám növekedését figyelték meg, erős fertőzési góccok még nem találhatók.

Károsítóhelyzet:

- **Őszi búza:** Az állományok bokrosodás fenológiában találhatók. A táblák fejlettsége nagy eltérést mutat. A januári, februári időszakban jellemző volt a növények gyengülése, a táblák sárgulása. Ennek oka részben a nitrogén „hiány”, részben a levélbetegséget okozó kórokozók felszaporodása volt. Ebből adódóan a termelők amint lehetett (február – március eleje) elkezdték a tápanyag utánpótlást a területeken. Ennek köszönhetően a legtöbb tábla kiheverte a rossz telelést, de még mindig jellemző az állományok csíkozottsága, heterogenitása. A mély fekvésű területeken a márciusi erős nappali és esti hőingadozás szintén megviselte a növényállományt. A fiatal hajtásokon kifehéredő, majd barnuló foltok alakultak ki, amelyek főleg a levélvégeken szembetűnők.

Az alsó levélemeleteken bőségesen megtalálhatók a levélfoltosságot okozó kórokozók pl.: Pirenoforás levélfoltosság - *Pyrenophora graminea*, *Pyrenophora teres*, *Pyrenophora tritici-repentis*, Szeptóriás levélfoltosság - *Septoria tritici*), valamint a Lisztharmat: *Blumeria graminis* telepei. Az idő tartós felmelegedésével, számítani lehet a szekunder fertőzés megindulására.

Gabonafutrinka – *Zabrus tenebrioides* lárvakártétele nem jelentős.

A hőmérséklet felmelegedésével megkezdődött az ősszel csírázó, áttelelő egyéves gyomnövények (T1) (pl.: Veronika fajok - *Veronica sp.*, Tyúkhúr - *Stellaria media.*, Árvacsalán fajok - *Lamium sp.*), valamint az ősszel és tavasszal is csírázó, nyáreleji egyévesek (T2) (pl.: Ragadós galaj – *Galium aparine*) kelése és fejlődése. Ezen

gyomnövények ellen márciusban még nem történt növényvédő szeres védekezés, de a borítottságok és a gyomok fenológiáját tekintve április első dekádjában mindenképpen szükséges lesz elvégezni.

- **Őszi árpa:** Az őszi árpa területek telelése még rosszabb volt, mint az őszi búzáké. Az október, novemberi szokatlan meleg hőmérséklet hatására nagy volt a területeken a levéltetű fertőzöttség, ebből pedig szinte várható volt a vírusfertőzött (pl.: *Barly stripe mosaic virus*, *Barley yellow dwarf virus* stb.) területek megemelkedése, valamint a téli csapadékhiány is jelentős sárguló tüneteket eredményezett. Az őszi búzához hasonlóan a termelők igyekeztek minél előbb kijuttatni az indító műtrágyákat, ezzel is a növényállományok kondícióját javítva. A márciusi csapadék és a hőmérséklet emelkedés hatására a téli sárguló tünetek mérséklődtek, a bokrosodás megindult. A növények levelein megtalálhatóak a levélfoltosságot okozó kórokozók telepei, a fertőzöttség mértéke nagyobb az őszi búzához képest. A kórokozók elleni védekezést a termelők április első dekádjára tervezik.

Szintén megkezdődött az árpaterületek gyomosodása. Ebben a kultúrában is a T1, T2 gyomnövények jelenléte tömeges.

- **Őszi káposztarepce:** Az őszi káposztarepce idén szépen telelt. Az állományok megerősödtek, a borítottság megfelelő. A hónapban bekövetkezett hőmérséklet emelkedés a fenológia gyors megugrását eredményezte. A repce táblákban megkezdődött a szármegnyúlás, de a zöldbimbók is megjelentek.

A termelők március első dekádjában elvégezték a tápanyag kijuttatást, valamint több esetben az állományok fungicid regulátorozását.

A repce kártevői már a hónap elején elkezdtek betelepülni területekre. A megyében kihelyezett sárgatálak és sárga ragacslapok fogták a Nagy repceormányost - *Ceuthorhynchus napi*, és a repceszár-ormányost - *Ceutorhynchus quadridens* is. Az ormányosok betelepülése március közepén volt a legnagyobb, akkor a Nagy repceormányosból 2 db/tál, Repceszár-ormányosból pedig 27 db/tál egyedet is csapdázunk. A Fénybogarak - *Meligethes aeneus* is megjelentek a területeken, szintén a hónap derekán fogtuk a legtöbb egyedet belőle, 9 db/tál. Bundásbogár - *Epicomites hirta* szintén jelen van a területeken, de egyedszáma egyenlőre még nem jelentős, viszont áprilisban várható lesz a nagyobb betelepülés.

- **Napraforgó:** A hónap elején már elkezdődött a magágykészítés. Március utolsó napjaiban néhány gazdaságban a napraforgó vetését is megkezdték. A csapadékmentes idő biztosítja a zavartalan munkavégzést.
- **Kukorica:** A talaj előkészítés szinte mindenhol folyamatban van, így amint a hőmérséklet engedi, a kukorica vetése el fog kezdődni.
- **Lucerna:** Az állományok jól teleltek, a hónapban megindult a növények fakadása. A mezei pocok - *Microtus arvalis* jelentős károkat nem okozott, köszönhetően annak, hogy a termelők a tél folyamán védekeztek a felszaporodó egyedszám ellen.
- **Almatermésűek:** Az idei enyhe tél komoly károkat nem okozott az ültetvényekben. A tavaszi munkákat, metszést, lemosó permetezéseket mindenhol rendben elvégezték. Az alma ültetvények jelentős része rügpattanás állapotban található.
- **Kajszi:** A kajszi fák az igazi veszesei a márciusi időjárásnak. A hónap elején beköszönő meleg tavasz hatására kivirágoztak a fák, majd a teljes virágzásban pompázó fákat éjszakai fagyok sújtották, több alkalommal is. Az elbarnult virágok alapján a károsodás akár 70-80%-os is lehet. Gond az is, hogy a megmaradt virágokat a beporzó rovarok alig látogatják a hőmérséklet viszontagságai miatt.
- **Őszibarack:** Az erőteljes lehűlés ezeket a fákat kevésbé érintette, a károk ebben az esetben enyhébbnek tűnnek.
- **Szilva:** A fák rügpattanás állapotában vannak. A fagyok hatása később fog megmutatkozni.

Szolnok, 2020. április 07.

Holló László
osztályvezető